Září • Wrzesień 2026

Časopis Slezské církve evangelické a. v. • Ročník LXXIX

PŘÍTEL PRZYJACIEL

Misijní povolání učedníka

2026
rok pastorace a učednictví

Posláni do světa
Křesťanem v divadle
Sztuka a Ewangelia

shf 2026 svatováclavský hudební festival

23. ROČNÍK

02 – 28/09 2026

Koncert v kostele je zážitek

19/09

SOBOTA 19.00

ALBRECHTICE – Evangelický kostel

CZECH CLARINET ENSEMBLE

Irvin Venyš KLARINET, UMĚLECKÝ VEDOUCÍ • **Jana Dvořáková** KLARINET
Karel Dohnal BASETOVÝ ROH • **Igor Františák** BASETOVÝ ROH
Leo Dvořák BASKLARINET • **Jan Šťastný** UMĚLECKÝ PŘEDNES

MOZART: DON GIOVANNI

CENA VSTUPENKY: **400 Kč** / **300 Kč** (STUDENT, SENIOR 65+, ZTP) • **100 Kč** (ZTP/P, DĚTI DO 15 LET)

DĚKUJEME ZA FINANČNÍ PODPORU TĚMTO MĚSTŮM A OBCÍM: ALBRECHTICE / DĚTMAROVICE / FRÝDEK-MÍSTEK / LUDGEŘOVICE / OPAVA / OSTRAVA
OSTRAVA – MORAVSKÁ OSTRAVA A PŘÍVOZ / OSTRAVA-PUSTKOVEC / OSTRAVA – SLEZSKÁ OSTRAVA / OSTRAVA – STARÁ BĚLÁ / PŘÍBOR / RYCHVALD / SUDICE / TŘINEC

Vstupenky na **www.shf.cz** nebo **773 513 941**

Co najdete v tomto čísle

Ztráty a nálezy misijních polí. *Vlastimil Ciesar* 4
Posláni do světa. *Janusz Kożusznik* 4
Jak vnímám potřeby misie v městském prostředí? *Michal Mazur* 5
Czy Boga trzeba poprawiać? *Irena Krzyżanek* 6
Hudba jako nástroj misijního působení. *Zbyšek Šikula* 7
Křesťanem v divadle. *Jakub Tomoszek* 8
Sztuka a Ewangelia. *Roman Pawlas* 9
Dobrodružství v Rankovcích. *Pavlína Sztefková* 11
Biblijna fanfikcja. *Maryla Adamec* 12
Bez začátku. *Miroslav Sikora* 12
Życie splecione ze służbą. *Janusz Kożusznik* 13
Továrna na učedníky. *Vladislav Volný* 15
Białe kartki do zapisania 16
Evangelický den. *Janusz Kożusznik* 17, 19
Z Biblią na co dzień i Hasło miesiąca. *Janusz Kożusznik* 17, 18
A sestra? 18
SAM 20

2:26 rok opieki duszpasterskiej i uczniostwa

Září • Wrzesień 2026
Cena jednotlivého čísla: 52 Kč
Roční předplatné: 564 Kč

Vedoucí redaktor
Mgr. Janusz Kożusznik

Zástupce redaktora
Mgr. Vlastimil Ciesar

Redakční rada
Mgr. Vladislav Volný, Th.D.
Milan Zielina, DiS.

Jazyková korektura
Mgr. Pavlína Volná
Mgr. Janusz Kożusznik

Grafická úprava a sazba
Ing. Jindřich Novák

Vydavatel
Slezská církev evangelická a. v.
Vychází každý měsíc

Adresa redakce a administrace
Redakce Přítele – Przyjaciela
Na Nivách 7, 737 01 Český Těšín
e-mail: pritel@sceav.cz
www.sceav.cz

Za obsah článků odpovídají autoři,
za obsah inzerátů zadavatelé.
Redakce si vyhrazuje právo
na zkrácení a úpravu textů.

ISSN 1214-1321

Ztráty a nálezy misijních polí

Milí čtenáři,
po prázdninách opět vysíláme všechny naše školou povinné do školních lavic. Pro někoho to bude poprvé, pro jiného naposledy. Školní mise je významnou součástí dětství a dospívání, během procesu vzdělávání se postupně krystalizuje, kým člověk bude a kým se stane.

V této souvislosti se v zářijovém čísle našeho časopisu zamýšlíme nad misijním posláním učedníka, křesťana, církve. I na tomto poli existuje široká škála působnosti, tady se formuje náš charakter, probíhá „duchovní růst". Tedy nejen křesťan má prostřednictvím svého poslání vliv na své okolí, ale i jeho mise zpětně ovlivňuje jej.

Kniha *Skutků apoštolských* vydává svědectví o tom, jak misijní cesty měnily samotné apoštoly. Čtěme o misi apoštola Petra v Cesarei v domě setníka Kornélia, jak mu Pán Bůh otevřel oči, aby uviděl, že Boží hostina tu není připravena jen pro vyvolené židovské krve, ale i pro nehodné pohany. Čtěme listy apoštola Pavla a všimněme si jeho duchovního růstu, toho, jak i on na svých misiích přehodnocoval svůj status:

„Zdá-li se někomu jinému, že může spoléhat na vnější věci, já tím víc: obřezán osmého dne, z rodu izraelského, z pokolení Benjamínova, Hebrej z Hebrejů; jde-li o zákon – farizeus; jde-li o horlivost – pronásledovatel církve; jde-li o spravedlnost podle zákona, byl jsem bez úhony. Ale cokoliv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu." (Fp 3,4-7)

Ztráty a nálezy na misijních polích tvoří významnou součást identity každého misionáře. Ať už je tím polem vzdálená destinace, anebo nejbližší soused či spolužák.

Směrodatné tu zůstává to „pro Krista", v jehož jménu se apoštolem stává Petr či Pavel, v jehož jménu neseme své křesťanské poslání i my. Jejich i naší oporou zůstává i zaslíbení, které Pán svým apoštolům dal ve *velkém vyslání* v závěru Matoušovo evangelia: „A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku."

Vlastimil Ciesar
zástupce vedoucího redaktora

Posláni do světa

V samotném srdci křesťanské zvěsti tepe pohyb. Není to pohyb statického přihlížení, ale dynamické vysílání, které prostupuje celými dějinami spásy. Jako luteránští křesťané, formovaní reformačním důrazem na Boží slovo a milost, jsme často zvyklí nahlížet na evangelium jako na dar, který přijímáme. Evangelium je však zároveň silou, která nás nenechává na místě. Naše misijní povolání není však lidským vynálezem, aktivismem ani snahou o rozšiřování řad církevní instituce. Je přímým pokračováním pohybu, který začal u samotného Boha Otce.

Od Otce k Synu: Pramen veškerého poslání

Hledáme-li počátek a vzor každé misie, musíme pohledět do nitra trojičního Božího života. Misie nezačíná naším rozhodnutím „jít", ale Otcovým rozhodnutím „dát". Apoštol Jan ve svém evangeliu unáší naši pozornost k tomuto základu, když píše, že Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna. Syn nepřichází sám od sebe, ze své vlastní vůle, ale je poslán. Sám Ježíš Kristus to unaveným učedníkům i zástupům opakovaně připomíná, když říká, že nesestoupil z nebe, aby činil svou vůli, ale vůli toho, který ho poslal.

Tento Otcův krok je radikálním sklo-něním se k padlému stvoření. V luterán-ské teologii mluvíme o Bohu, který se nám dává poznat v Kristu – v jeho ponížení, v jeho lidství, v jeho kříži. Syn je poslán do konkrétního času, konkrétní kultury a konkrétní bídy člověka. Nekáže z bezpečné vzdálenosti, ale stává se jedním z nás. V tom spočívá první a zásadní charakteristika misie: je vtělená, osobní a pramenící z hluboké, obětavé lásky Otce k tomuto světu.

Od Syna k učedníkům: Předání štafety v moci Ducha

Velikonoční večer přináší zlomový okamžik, kdy se toto božské vyslání stává posláním pro církev. Učedníci sedí za zavřenými dveřmi, sevřeni strachem a nejistotou z budoucnosti. Vzkříšený Kristus přichází uprostřed nich, přináší svůj pokoj a vzápětí pronáší slova, která definují identitu církve pro všechny následující věky: „Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás." Tato věta z Janova evangelia nepřipouští dvojí výklad. Mezi Otcovým vysláním Syna a Synovým vysláním učedníků existuje přímá kontinuita a naprostá závislost.

Ježíš neposílá své následovníky s novým programem nebo jinou metodou. Posílá je tak, jak byl poslán on sám. Abychom však pod tíhou tohoto úkolu neklesli, Ježíš na učedníky dýchne a dává jim Ducha svatého. Právě zde se vyjevuje hluboká provázanost Kristova pověření s naší reformační identitou. Knihy svornosti nám v luterán-ském základním dokumentu, v Augsburském vyznání (článek V) připomínají, jakým způsobem toto poslání funguje v praxi: „Abychom této víry dosáhli, byl ustanoven úřad kazatelský, to jest dání evangelia a svátostí. Neboť skrze slovo a svátosti, jakožto prostředky, dává se Duch svatý, kterýž víru působí, kde a kdy se Bohu líbí, v těch, kteříž evangelium slyší." Naše poslání je tedy neseno vědomím, že nejsme strůjci víry druhých lidí. My jsme pouze posláni odevzdávat slovo a svátosti; samotné misijní dílo v lidských srdcích dokonává suverénní Duch svatý.

Naše misijní povolání: Solí a světlem v každodennosti

Co to však znamená pro nás, v našich sborech a rodinách? Luteránský pohled na misii se zásadně opírá o učení o všeobecném kněžství všech pokřtěných a o naplnění křesťanského povolání v každodenním životě. Misie není úkolem vyhrazeným pouze pro hrstku vybraných misionářů v zámoří nebo pro ordinované duchovní. Každý pokřtěný křesťan je poslán tam, kam ho Bůh ve svém stvořitelském řádu postavil.

Naším misijním polem je rodina, pracoviště, škola i sousedství. Jsme posláni žít evangelium v konkrétních vztazích a skrze poctivou službu bližnímu. Šmalkaldské články v této souvislosti mluví o tom, že „Bůh je nadmíru bohatý ve své milosti“ a že k nám promlouvá nejen skrze veřejné kázání, ale mimo jiné také „skrze vzájemný rozhovor a útěchu bratří a sester“. Naše každodenní rozhovory u stolu, na pracovišti nebo s trpícími sousedy jsou místem, kde se misijní vyslání Syna stává hmatatelnou realitou. Svědčíme nejen svými slovy o Boží milosti, ale také poctivostí ve své profesi, trpělivostí v krizích a ochotou odpouštět. To je pravá bohoslužba v luteránském pojetí – víra činná skrze lásku v civilním světě.

Naděje, která nás nese vpřed

Vyslání, které jsme obdrželi, s sebou nese velké zaslíbení. Když Ježíš v závěru Matoušova evangelia odevzdává učedníkům takzvané Velké poslání – aby šli, činili učedníky ze všech národů, křtili je a učili zachovávat vše, co přikázal – nekončí příkazem, ale zaslíbením. „A hle, já jsem s vámi po všecky dny až do skončení tohoto věku.“

Tato slova jsou kotvou naší misijní odvahy. Nejdeme sami. Ten, který byl poslán Otcem a který posílá nás, kráčí s námi. Martin Luther v Malém katechismu u výkladu druhé části Vyznání víry vyznává, že Ježíš Kristus mě „vykoupil, vydobyl a získal ode všech hříchů, od smrti a z moci ďáblovy... abych byl jeho vlastním, v jeho království pod ním žil a jemu sloužil ve věčné spravedlnosti, nevinnosti a blaženosti“. Tato služba v jeho království není břemenem, které by nás mělo zavalit úzkostí z neúspěchu. Je to svobodná a radostná odpověď na darované vykoupení. Když zvěstujeme slovo o kříži a vzkříšení, smíme plně důvěřovat, že Boží slovo se nevrátí s prázdnou, ale vykoná to, k čemu je Otcem posláno. Kéž nám k tomuto svědectví dává náš Pán věrnost, pokoru a radostné srdce!

jak

Jak vnímám potřeby misie v městském prostředí?

Od 1. července působím nově ve sboru v Karviné. Pro mě osobně se jedná o velkou změnu, neboť doposud jsem byl členem oldřichovického sboru. Je zde tedy změna prostředí: z vesnického sboru do městského. Ze samotné otázky se vyvozuje, že existuje jakýsi rozdíl v misii v městském a vesnickém prostředí.

Dosavadní pozorování

Mám-li srovnat vesnické a městské prostředí, ve kterém sbor funguje, je důležité identifikovat rozdíly. Ty totiž určují „mentalitu“ městského misijního prostředí. Když se řekne pojem město, napadne mě spěch, hluk, anonymita, různé sociální vrstvy. Z mého vlastního pohledu se jedná jistým způsobem o protiklad k životu na vsi. Tam zase nalezneme více klidu, méně spěchu, jiný druh práce, života a využití volného času, a také větší známost mezi jednotlivými obyvateli vesnice. Navíc městský život může přinášet více „svodů“ pro opuštění církve a celkového života s Bohem. Ve městě je také více pravděpodobné, že se setkáte s lidmi bez domova a příslušníky jiných národností a etnik. V tomto se nachází základní rozdíl mezi vesnickým a městským sborem.

Možné strategie

Vzhledem k těmto specifikům je jasné, že církev se musí ve městě organizovat zcela jinak než na vsi. Musí být viděna jiným způsobem. Hlavně církev musí vcházet do světa a být v něm. Nemůžeme očekávat, že sezením na faře někoho přilákáme do našich kostelů.

V tomto případě má církev možnost se angažovat v životě města či jeho jednotlivých složek. Nemusí však čekat na to, jaké nabídky a alternativy nabídne samotné vedení města, ale církev musí sama proaktivně hledat možnost, kterými lze efektivně participovat na životě města. Toho lze dosáhnout zejména sledováním potřeb ve městě. Pan profesor Filo nám na fakultě zdůrazňoval, že církev by měla usilovat o to, aby otvírala různá školní zařízení. Ve městech, kde je nedostatek školek a škol, může být církev tím, kdo zřizuje a vytváří tyto instituce. To má za důsledek, že děti mohou slyšet Boží slovo a mohou být jím do určité míry formovány. Samozřejmě jiným příkladem mohou být různé sociální služby či různé projekty zaměřující se na sociální oblast a pomoc lidem v nouzi. Církev může být záchytnou sítí a bezpečným místem pro tyto osoby. Budiž nám k tomu inspirací život prvních křesťanů, kteří během morových epidemií zůstávali ve městech a pečovali o ty, které postihl mor, zatímco se jich zřekly jejich rodiny. Rodney Stark ve své sociologické studii zabývající se rozvojem a růstem křesťanství v Římské říši toto stanovoval za jeden z důvodů, proč křesťanství bylo přitažlivé i pro pohanské obyvatele této říše. Stark však

také zdůrazňuje, že právě blízký kontakt s lidmi může být tím, díky čemuž mohou lidé poprvé vstoupit do kostela. V mnohých novodobých náboženských hnutích či sektách jsou konvertováni nejčastěji ti lidé, ke kterým mají členové společenství nejblíž. Stanoví dokonce „úspěšnost“ konverze na 50 %. Toto pravidlo lze využít i v církvi, kdy každý jednotlivý křesťan může zvát své blízké do církve, ale také církev musí být blízko těm, které chce získávat. Mnohdy totiž lidé nevstoupí do kostela jen kvůli tomu, že tam nikoho neznají.

Má církev co nabídnout?

Nedílnou součástí misie musí být i pochopení kontextu prostředí, v němž hlásáme evangelium. Toto je jedno z hlavních pravidel misie. Evangelium je schopno odpovídat na veškeré životní situace. Problém často není v evangeliu, ale v těch, kteří evangelium přinášejí. Je nutné správně zvolit i způsob, jakým jej budeme objasňovat a zvěstovat. Evangelium není obecnou zprávou o spáse lidí, ale je to konkrétní zpráva pro určitého člověka. Je nutné se tedy ptát: Jaké jsou problémy města, ve kterém zvěstujeme evangelium? Jaké jsou problémy obyvatel tohoto města, na které evangelium přináší odpověď? Církev může ale také vytvořit nějaký pomocný systém a služby, které se budou věnovat potřebám obyvatel misijního pole.

Závěrem

Nakonec bych chtěl také říct, že nemusíme dělat nijak komplikované věci. Mnohdy stačí začít něčím malým, dělat to poctivě a mít zájem o lidi, kterým přinášíme Boží slovo. Příkladem může být Impuls week afterparty, která navazovala na Impuls week konaný před prázdninami. Mládežníci postavili před náš nepříliš výrazný kostel v Karviné stůl s kávovarem a toastovačem, vedle dveří dali stolní fotbálek a židle a zvali lidi chodící kolem na kávu a toasty. Ano, ne každý to přijal, ale našlo se pár lidí, kteří se zastavili, mohli jsme s nimi navázat kontakt a zvěstovat jim evangelium. Drazí čtenáři, potřeb ve městě je spousta. Nenechme se ale tímto odradit či demotivovat. Pán Bůh nás volá do různých oblastí měst, ve kterých působíme. Rád bych zde zmínil slova pastora Jana Cieślara, který poznamenal: „Tam, kde nepracuje Boží slovo, tam bude pracovat ďábel.“ Nebojme se tedy chopit práce a být užiteční tam, kde jsme potřební a kde nás Pán Bůh vyslal sloužit.

Michal Mazur

Czy Boga trzeba poprawiać?

Pewnego razu podczas dyskusji z kolegami natrafiliśmy na temat pracy misyjnej, a konkretnie na szerzenie chrześcijaństwa. Kiedy jednak kolega powiedział, że zakon krzyżacki też przyczynił się do pracy na polu misyjnym, oburzyłam się. Tak na oko, oficjalnym celem zakonu krzyżackiego było niesienie chrześcijaństwa i obrona wiary. W praktyce jednak chrystianizacja pogańskich Prus wiązała się z krwawym podbojem, eksterminacją ludności oraz budową silnego, niezależnego państwa zakonnego, co często służyło realizacji własnych celów politycznych i gospodarczych kosztem sąsiadów. Te same cele przyświecały wyprawom krzyżowym, kiedy to właśnie ów zakon powstał. Na godło wybrali krzyż, nazywali siebie rycerzami Maryi, a kojarzą się z okrucieństwem, butą i żądzą władzy. Czy religia była dla nich tylko parawanem? Dla „nawracanej” ludności tak było z całą pewnością!

A czym była konkwista w Ameryce Łacińskiej (XVI w.)? Hiszpańscy i portugalscy zdobywcy niszczyli rdzenne kultury i religie Azteków czy Inków, często zmuszając ocalałą ludność do masowych, powierzchownych chrztów w cieniu militarnej dominacji.

Byliśmy całkiem zgodni co do tego, że misjonarze, którzy ruszyli na podbój czarnego kontynentu, mieli te najszczersze pobudki. Już mniej zgodni byliśmy w kwestii obranego sposobu nawracania. Skąd ta pewność, że dotychczasowy sposób życia miejscowej ludności był tak karygodny, że trzeba go było siłą naprawić i że tylko misjonarze wiedzieli, co i jak należy robić?

Dzisiaj niestety możemy obserwować zupełnie to samo. Tak często spotykamy i słyszymy tych, co lepiej od innych (i od nas samych) wiedzą, co mamy robić, mówić. Sami siebie stawiają na piedestale mądrości i wiary. Wszystko jednak bierze w łeb, kiedy trzeba pospieszyć z prawdziwą pomocą i zrozumieniem. Jakoś te szeroko otwarte oczy, które widzą błędy każdego innego, są ślepe na potrzeby tych najbliższych, własnej rodziny, dzieci, najbliższego otoczenia. Oni nie potrzebują kazań, ale miłości.

Nieraz widziałam jak zamykały się usta „misjonarza” po zadanym pytaniu: „Jeżeli ten twój dobry i wszechmocny Bóg istnieje i kocha tak, jak mówisz, to czemu dzieje się tyle zła wokół nas? Czemu są te wojny, ludobójstwa, czemu te choroby i cierpienia? Jeśli nie możesz mi pokazać Boga, to pokaż mi efekty Jego działalności”. To są twarde argumenty, które zamykają usta i drzwi, i kończą nasze relacje.

W powyższym tekście zabrzmiało kilka pytań, poruszonych zostało kilka tematów. Może to jest czas, by przerwać czytanie i poszukać w samym sobie odpowiedzi. Albo czytać dalej...

Pierwszym misjonarzem na tej ziemi był Jezus. Choć wyraźnie powiedział, że był wysłany do dzieci Izraela, nie ograniczył się do tego jednego narodu, ale przekraczał granice i już za życia był otwarty na problemy czy prośby innych nacji. Dla przykładu można wymienić Jego wędrówkę na tereny Fenicji (dzisiejszy Liban), gdzie uzdrowił opętaną córkę kobiety kananejskiej (Mt 15. rozdział; Mk 7. rozdział). Albo warto przypomnieć Jego przebywanie w Dekapolu (dzisiejsza Jordania i południowa Syria o silnej kulturze greckiej), gdzie uzdrowił głuchoniemego (Mk 5. rozdział). Już wtedy wysyłał misjonarzy pomiędzy pogan, bo jak inaczej można nazwać świadectwo o własnym uzdrowieniu i opowiadanie o nim innym ziomkom.

A ja chcę teraz postawić następne pytanie: Dlaczego Jezus to robił? Miał przecież moc, mógł rozwalić cały system, mógł ukarać winnych i niewiernych. A co by potem zostało? Kto by się ostał? Czy byliby jeszcze ludzie, stworzeni jako myślące istoty, czy tylko marionetki bez duszy? Tego chcemy? Otrzymaliśmy napomnienie, świadectwo ogromnej miłości i czas pełen zrozumienia dla naszych błędnych kroków. A jak reagujemy? Maszerujemy waląc w ziemię ciężkimi buciorami, a na klamrze pasku niesiemy napis „Gott mit uns". Wciskamy naszą prawdę w obozach koncentracyjnych i gułagach. Ewangelię szerzymy za pomocą rakiet i dronów. Prawo pięści coraz mocniej jest odczuwalne i staje się normą zachowania. Może porównując te fakty zrozumiemy, czemu tego nie zrobił Jezus.

Pozwólcie, że przytoczę przykład jednego człowieka i zastanówmy się, ile z jego wypowiedzi przypomina powyższe słowa, choć w trochę mniejszym stopniu.

„Moja droga do Boga była kręta, a **największą przeszkodą na niej stali się… ludzie, którzy próbowali mnie nawrócić na siłę**. Kilka lat temu spotkałem misjonarza (członka grupy ewangelizacyjnej), który za wszelką cenę chciał mnie ‚zbawić'. Zamiast miłości i zrozumienia, doświadczyłem z jego strony ogromnego nacisku, natarczywości i straszenia piekłem. Czułem się osaczony i manipulowany. Każda rozmowa była próbą wymuszenia na mnie deklaracji wiary, a moje wątpliwości były zbywane agresywnymi cytatami. To negatywne doświadczenie wywołało we mnie ogromny bunt. Uznałem wiarę za formę psychologicznej tresury, a Kościół za miejsce pełne fanatyzmu. Na długo zamknąłem się na jakikolwiek dialog, czując do religii czystą niechęć.

Przełom nastąpił w zupełnie innych okolicznościach, bez żadnych świadków i bez żadnej presji. W trudnym momencie życiowym, z czystej bezsilności, wszedłem do pustego kościoła. **W ciszy, bez natrętnych kazań i oceniania, poczułem prawdziwą obecność Boga**. Zrozumiałem, że Bóg szanuje moją wolność. On nie stoi nade mną z batem, nie krzyczy i nie zmusza, tak jak robił to tamten człowiek.

Dopiero w tej absolutnej wolności mogłem odpowiedzieć ‚tak'. Moje nawrócenie zaczęło się wtedy, gdy zrozumiałem, że agresywny nacisk misjonarza był tylko ludzkim błędem, a prawdziwy Bóg mówi cichym głosem pełnym miłości i szacunku."

Może spróbujmy bardziej słuchać, a mniej mówić. Boga nie trzeba poprawiać!

kir

Hudba jako nástroj misijního působení

Hudba a zpěv jsou úžasné Boží dary, které nás provázejí doslova po celý život. Hudba v nás může probouzet nejrůznější emoce – může uklidňovat nebo rozněžnit, může povzbuzovat, zneklidňovat nebo i provokovat. Může nás povznést, může zcela proměnit náladu a vnitřní rozpoložení, ale také působit depresivně. Může oživit vzpomínky nebo unášet naše myšlenky do budoucnosti. Může být velmi příjemná, ale může být také velkou zátěží pro naši nervovou soustavu. Na její kvalitu a účinky má navíc každý člověk svůj vlastní pohled a měřítka.

Pro nás křesťany je hudba o to vzácnější, že představuje velmi specifický způsob naší komunikace s Bohem nebo nástroj, jak před druhými lidmi vyjádřit náš vztah k Bohu. Jen těžko si umím představit společenství Božího lidu bez hudby a zpěvu a od malička pro mne byla hudba velmi důležitou součástí bohoslužby.

Když přemýšlím nad otázkou, zda a za jakých podmínek může být hudba nástrojem misijního působení, vybavují se mi tři konkrétní vzpomínky a zkušenosti.

Zkušenost první

S naší mládeží jsme v období totality často cestovali vlakem. Mívali jsme s sebou kytary a skoro celou cestu jsme na ně hráli a zpívali. Rozléhalo se to celým vagónem a naše „produkce", ať už vítaně, nebo nevítaně, zasáhla všechny ostatní cestující. (Poznámka: Přiznám se, že si to v dnešní době už velmi těžko umím představit…). Pro některé z nich to mohla být velmi frustrující zkušenost, ať už proto, že měli jiné plány, jak strávit čas ve vlaku, nebo proto, že se vnitřně bouřili proti formě nebo obsahu našich písní. Dlouho bych ale vzpomínal, kolikrát nebo jestli vůbec jsme se setkali s nějakou negativní reakcí. Zato těch, kteří nám za písničky poděkovali, bylo opravdu hodně.

Druhá zkušenost

Při výletech mládeže nebo sboru jsme navštěvovali hrady, zámky a jeskyně. Když jsme se dostali na nějaké místo s dobrou akustikou, průvodci měli ve zvyku vyslovit pro ně často formální návrh, že si ji někdo z přítomných může vyzkoušet. To bylo něco pro nás. Rychle jsme se dohodli a zazpívali křesťanskou píseň, nejčastěji na hlasy z repertoáru pěveckého sboru. Průvodce i ostatní návštěvníci překvapeně poslouchali.

Třetí zkušenost – střih do současnosti…

Se skupinou Citadela více a více využíváme příležitosti hrát a zpívat v sekulárním prostředí. Ve dvou uplynulých letech se většina našich adventních koncertů odehrála ve věznicích, lázních a rehabilitačních ústavech. I v letošním roce se modlíme za adventní turné, ve kterém bychom rádi 7 koncertů uskutečnili v těchto sekulárních lokalitách. Letos v červnu jsme poprvé hráli pro pacienty a personál Psychiatrické nemocnice v Opavě a v době, kdy píšu tento článek, se připravujeme na open-air koncert na tábořišti Církve bratrské v Dolní Lomné, který je určen obyvatelům této obce.

Tyto koncerty na sekulární půdě s sebou přinášejí pro nás dříve nečekané zážitky a zkušenosti. Předně – nesmírně to obohatilo naši duchovní přípravu jak na zkouškách, tak i mimo ně. Více se modlíme, více promýšlíme texty písní, diskutujeme o obsahu průvodního slova, které je nedílnou součástí naší produkce. Také to vytváří tlak na technickou i hudební kvalitu. Jistě že se nemůžeme srovnávat s profesionálními hudebníky, kteří mají neporovnatelné prostředky, technické vybavení a sehrané týmy specialistů. Na druhé straně zjišťujeme, že na místech, kde hrajeme, lidé s velkou vděčností přijímají to, co jim předáváme. Často se nám stává, že nás organizátoři koncertů sami žádají, abychom se na jejich působiště vraceli. Jsou také místa, kam jsme dostali pozvání, ale z kapacitních důvodů jsme tam ještě koncert neuskutečnili. Tím třetím efektem je, že tato služba stále více rozšiřuje naši misijní vizi. Hudba je pro nás prostředkem, jak můžeme zcela přirozeně navázat kontakt s úplně neznámými lidmi a sdílet s nimi svou víru. Tatam je nejistota, která nás provázela při našich prvních koncertech ve věznicích. I když je každý koncert jiný, Bůh nás učí klidně a pohotově reagovat na okolnosti, které nastanou, radostně a přirozeně předat to, s čím jsme na dané místo přijeli. Užíváme si chvíle po kon-

certech, kdy jdeme mezi lidi a povídáme si s nimi.

Je mnoho dalších hudebníků a zpěváků, kteří pravidelně a bez větší publicity věrně slouží v nemocnicích, domovech důchodců a na dalších místech. Jejich posluchači, stejně jako ti naši, jsou zčásti věřícími lidmi, zčásti „sympatizanty" a zčásti lidmi, kteří se s vírou nebo křesťanstvím setkávají sporadicky nebo vůbec poprvé. Hudba je bezesporu dobrým prostředkem, jak může naše svědectví víry a Boží slovo najít cestu k uším a srdcím posluchačů.

Zbyšek Šikula
misionář a vedoucí skupiny Citadela

Rehabilitační ústav Hrabyně, advent 2024. Foto: archiv skupiny

Křesťanem v divadle

V předsálí jedné nejmenované modlitebny Církve bratrské hned vedle zrcadla visí obraz „Cesta ke spasení". Na první pohled zaujmou dvě odlišné cesty. Ta úzká se vine horskou krajinou, kolem křížů zvoucích k modlitbě a vede až k nebeské bráně. Naproti tomu široká cesta míří do pulzujícího města plného rozmanitých lákadel. Mezi kasinem, tančírnou a veřejným domem na ní nechybí ani budova divadla. Cesta samozřejmě končí bránou pekelnou. Jako člověka, který v divadle pracuje, mě tento detail vždy vedl k zamyšlení. Jsem opravdu na té správné cestě?

Marnivost a přetvářka?

Je pravda, že v minulosti někteří křesťané pohlíželi na divadlo s nedůvěrou. Viděli v něm prostředí marnivosti, přetvářky či lehké zábavy. Jenže stejně tak bychom mohli na obraze nakreslit školu, nemocnici nebo továrnu. Všude tam přece najdeme lidi, kteří jednají dobře, i ty, kteří chybují. O tom, zda je člověk na široké nebo úzké cestě, nerozhoduje budova, do které vstupuje, ale jaký je.

Když přijdu do divadla, nepotkávám jen herce a kulisy. Potkávám lidi se svými starostmi, radostmi, vztahy i zraněními. Mnozí hledají smysl života úplně stejně jako lidé v církvi. Divadlo se navíc po staletí ptá na otázky, které jsou křesťanství velmi blízké: *Co je pravda? Co je spravedlnost? Jaký smysl má oběť? Co znamená odpustit?*

Jistě ne každé představení přináší hodnoty, se kterými bychom jako křesťané souhlasili. Ale totéž lze říci o knihách, filmech nebo internetových stránkách. Divadlo samo o sobě není ani spásou, ani záhubou. Je nástrojem, který může člověka povznášet, rozesmát, přimět k zamyšlení nebo mu nastavit zrcadlo.

Na společné cestě

Božím vedením, jinak to neumím vysvětlit, jsem se stal před osmnácti lety jedním z uměleckých vedoucích Těšínského divadla. Mou prací je spoluurčovat směr (loutkové scény Bajka), vybírat témata, oslovovat režiséry a tvůrce, kteří budou formovat jednotlivé inscenace.

Když zvu režiséry, scénografy a hudebníky ke spolupráci, snažím se je nejprve poznat jako lidi. Mám ve zvyku pozvat je k nám domů na večeři. Sedíme spolu dlouhé hodiny u stolu a mluvíme o životě. O radostech i zklamáních. O výchově dětí, vztazích, kráse, pravdě, umění a hledání smyslu. Během těchto rozhovorů často zjišťuji, že nás nespojuje jen společná práce. Vlastně hledáme stejné věci, jen je každý pojmenováváme trochu jinak. Překvapilo mě, kolikrát jsem se od nich mohl učit odvaze, empatii a lidskosti, přestože jsem si myslel, že právě já bych měl být jejich nositelem. Ach ta moje duchovní pýcha!

A jak je to s náboženskou svobodou a možností otevřeně vyjadřovat svou víru? Za 29 let praxe v divadle jsem zjistil, že realita je často jiná, než jak si ji někteří představují. Měli jsme možnost vytvořit několik inscenací inspirovaných biblickými příběhy nebo křesťanskými motivy. Mezi ně patří například Karafiátovi **Broučci**, **Pojďme spolu do Betléma** (barokní hra o stvoření světa až po narození Kristovo), **Noemova archa**, **Tajemná skříň** na motivy Letopisů Narnie, ale také **20 000 mil pod mořem** či **Frankenstein**, inscenace otevírající otázky víry, člověčenství, odpovědnosti a hledání smyslu života.

Všechna tato představení vznikla v sekulární kulturní instituci. Přesto našla své publikum nejen na běžných scénách, ale i v kostelech, modlitebnách, festivalech a dalších křesťanských akcích. Tato zkušenost mi ukázala, že mezi světem divadla a světem víry nemusí stát nepřekročitelná zeď. Naopak, umění může být mostem, který lidi vede k otázkám přesahujícím každodennost a otevírá prostor pro rozhovor o tom, co člověka přesahuje.

Vždyť kořeny středoevropského divadla vyrůstají z křesťanské liturgie. Možná i proto může být jeviště někdy stejně silným místem svědectví jako kazatelna.

Má to cenu

Možná by však bylo ještě zajímavější položit si opačnou otázku: Jaké to vlastně je být umělcem v církvi? Někdy si představuji scénu, která není v Bibli a možná se tam nevešla. Ježíš právě unikl rozzuřenému davu v Nazaretě, který ho chtěl svrhnout ze skály, a na okraji srázu potkává umělce s kytarou. Sedne si vedle něj a mlčky spolu hledí do propasti. Po chvíli Ježíš položí ruku na jeho rameno a řekne: „Má to cenu."

Pokud je divadlo opravdu součástí té široké cesty, pak mě na ni Bůh neposlal jako diváka, ale jako svědka. Stále si musím opakovat, že tam nejsem proto, abych nad lidmi vynášel soudy, ale abych ukazoval k naději. K nebi, které není odměnou jen pro dokonalé, ale darem pro ty, kteří hledají Boha.

Jsem nesmírně vděčný Bohu za svou práci a za Těšínské divadlo. Poznal jsem mnoho mimořádných lidí a zažil nesčetné chvíle, které mě přesvědčily, že Boží působení není omezeno zdmi kostelů ani modliteben. Věřím, že Bůh je přítomen všude tam, kde lidé hledají pravdu, krásu a dobro. A já jsem vděčný, že mohu být součástí tohoto hledání právě v divadle.

Jakub Tomoszek

Sztuka a Ewangelia

Przed kilkunastoma dniami otrzymałem mail od Redaktora naczelnego, by napisać artykuł na temat sztuki, a konkretniej: „W jaki sposób sztuka wpływa na życie duchowe oraz zwiastowanie Ewangelii". Zadanie niby proste, bo mające bazować na moim wieloletnim doświadczeniu. Pięćdziesiąt lat temu rozpocząłem służbę duszpasterską na mazurskich obozach młodzieżowych, potem dwie parafie luterańskie: wielka na Cieszyńskiem i diasporalna w Polsce centralnej. Do tego publikowane w miesięczniku „Gazeta Ewangelicka" w latach 1998-2002 czterdzieści cztery kazania w ilustrowanym cyklu „Zwiastowanie przez obraz". Więc rzeczywiście dysponuję przemyśleniami w tym zakresie.

Ewangelizacja to bardzo ważne pojęcie bazujące na działaniu Ducha Świętego przy aktywnym wysiłku zapraszającego, który składa świadectwo o wszechogarniającej miłości Boga.

Wierzę, że Bóg jest tam, gdzie piękno, harmonia, prawda, łagodność i miłość. Mam też pewność, że piękno, harmonia, prawda, łagodność i miłość ewidentnie pomagają w dotarciu do *sacrum*, gdzie osiągalne są: pokój i łagodność serca, zwolnienie i wyciszenie, poczucie błogosławionego szczęścia.

To, co jest piękne, jest szlachetne

Dobrze jest wygospodarować miejsce na szeroko rozumianą pozytywną sztukę, czyli sztukę bez artystycznej agresji, prowokacji, konfrontacji, chaosu czy zamierzonej destrukcji. Mam na myśli sztukę odpowiadającą wymaganiom estetyki i etyki zarazem, względem której zasadne jest określenie „pokarm duchowy", albo – trochę archaizując – „strawa duchowa".

Szukając definicji sztuki w Słowniku Języka Polskiego prof. Witolda Doroszewskiego, znajdziemy zapis: sztuka to twórczość artystyczna obejmująca dzieła z zakresu malarstwa, muzyki, literatury, architektury i rzeźby.

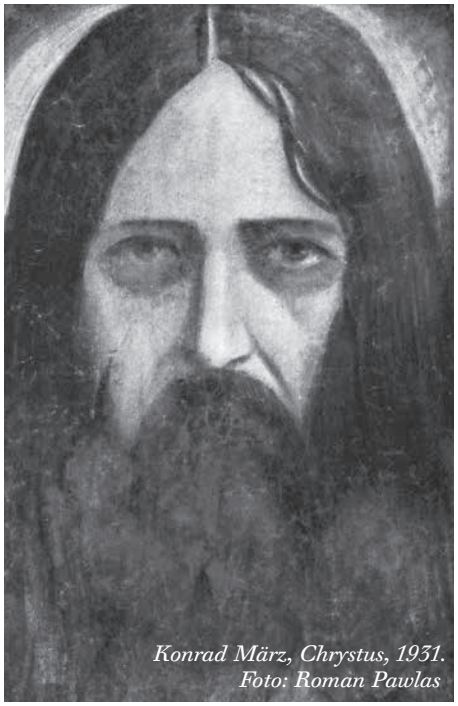
Lubię sztukę na tzw. wysokim poziomie, za którą stoi prawdziwy talent, rzetelny warsztat i wykształcenie. Oprócz profesjonalizmu cenię także tzw. sztukę naiwną oraz – nieelegancko nazywaną – prymitywną. Jednak nie akceptuję prowokujących żartów artystycznych ukrywających rzeczywisty brak talentu albo brak umiejętności.

Za starożytnymi Grekami uważam, że to, co jest piękne, jednocześnie jest szlachetne. A piękno kształtuje wrażliwość, inspiruje do przemiany, wyciąga człowieka ze zła i prowadzi do dobra. Bez wątpienia piękno w sztuce ma wpływ na życie duchowe.

Zdaję sobie sprawę, że we współczesnym świecie – powszechnie zwariowanym, rozwydrzonym, wyuzdanym, rozkrzyczanym, zakłamanym, niesprawiedliwym i nielogicznym – trzeba mieć sporo odwagi, by powiedzieć: ludzie, zdystansujcie się i nie idźcie tą drogą! To samo chcę powiedzieć wszystkim chrześcijańskim działaczom i decydentom, kombinującym jak zapełnić kościoły, jak przyciągnąć młodzież, jak uatrakcyjnić przekaz. Nie wychodźcie bezkrytycznie do tego świata, do *profanum,* by w swej naiwności rozrzucić sieci. Zostaną porwane! Nie naśladujcie nieakceptowalnych wzorców w prezentowanej postawie, sposobie mówienia, przekazu. Nie ma sensu upodabniać się do tego świata. Jest natomiast sens w tym, by być autentycznie innym, moralnie atrakcyjnym, jakościowo lepszym, by twoje światowe otoczenie zauważyło, że można inaczej żyć i że to inne życie smakuje lepiej (bez słodzików i konserwantów, bez ulepszaczy koloru i smaku, bez „procentów" i „kopniaków"). To naprawdę działa.

Świątynia

Każde życie duchowe, także chrześcijańskie, potrzebuje wyodrębnionego *sacrum*, potrzebuje klimatu na intymność

Konrad März, Chrystus, 1931.
Foto: Roman Pawlas

modlitwy i medytacji. To dlatego wznoszono kiedyś, ale wznosi się także obecnie, świątynie: w hinduizmie – mandir, w szintoizmie – chram, w judaizmie – synagogę, w buddyzmie – wat, w chrześcijaństwie – kościół, cerkiew, w islamie – meczet, w sikhizmie – gurudwarę. Znamy się w zasadzie tylko na kościołach, ale podałem i inne „domy boże", by być uczciwym w prezentacji tematu. Otóż z mojego oglądu wiem, że każdy człowiek wierzący tworzy miejsca szczególne pod względem duchowym i dba o nie w sposób wyjątkowy. Projektuje je z reguły z namysłem, dekoruje i upiększa z sercem. Wnętrza są omodlone.

Ilekroć wyjeżdżamy gdzieś w nieznane, zawsze interesuje nas zauważony kościół. Patrzymy na jego bryłę, czytamy informacyjne opisy. Chcemy wejść do środka, by odsapnąć, usiąść, często pomodlić się. Podziwiamy szczegóły. Każde takie miejsce na turystycznym szlaku daje szansę na refleksję sięgającą nieba. Chciałoby się powiedzieć: a to sztuka właśnie!

Niedobrze, gdy na przykład obecnie chrześcijanie tak często zastępują ko-

ścioły innymi wnętrzami: namiotami, halami czy centrami konferencyjnymi, z podświetlanymi tabliczkami dróg ewakuacyjnych, myśląc głównie o kolumnach nagłaśniających oraz skutecznej ochronie przed słońcem i deszczem. To zdecydowanie za mało.

Są oczywiście nieliczne pozytywne wyjątki. Mam na myśli z roku na rok powiększające się namioty ekumenicznej wspólnoty w Taizé we francuskiej Burgundii. Tyle tylko, że te namioty są doprawdy szczególne: światło wielu świec, nieprzypadkowo dobrane i rozwieszone tkaniny, ułożone kwiaty, oszczędność wystroju. Wszystko to tworzy wyjątkowy klimat dla Słowa i wybranych pieśni. Kto był w Taizé, wie o czym piszę i nigdy nie zapomni tego, czego tam doświadczył. Reasumując ten wątek, chciałem napisać, że przestrzeń *sacrum* to coś więcej aniżeli jakieś miłe, jasne, wysprzątane wnętrze z wygodnymi krzesłami, czułymi mikrofonami i sprawną klimatyzacją. Kościół, cerkiew, podobnie jak synagoga czy meczet, to wnętrza z klimatem modlitewnego skupienia, nieprzypadkowej muzyki i śpiewu, intelektualnej zadumy nad nabożnym Słowem, to miejsce uświęcone praktykami poprzedzających nas pokoleń.

Wszystko, co się dzieje w takim wnętrzu, winno być wykonywane z największą starannością, odpowiedzialnością przed Bogiem i ludźmi. Dlatego mamy wielowiekową tradycję opracowywania agend do nabożeństw, porządków zgromadzeń. Powinien być też jasny podział ról, bo chaos nie pochodzi od Boga i ewidentnie zakłóca Boży przekaz.

Ubolewam czasami (nie zdradzę, jak często!) nad nietrafionymi architektonicznie kościelnymi projektami, kiczowatością wnętrz, przesadną dekoracją, miernymi artystycznie ołtarzowymi obrazami w niedobranych estetycznie ramach. Uwag jest wiele. Szkoda, że nawet ewangelicy, którym rzadko trafia się okazja wybudowania nowego kościoła czy zaaranżowania wnętrza nowej kaplicy, popełniają tyle błędów w tym zakresie.

I jeszcze jedno. Nieżyjący już pastor w latach siedemdziesiątych XX wieku powiedział do mnie, studenta teologii, bym sobie dobrze zapamiętał, że sztuczne – jak to określił – plastikowe kwiaty i elektryczne czyli sztuczne świece nie powinny stać na ołtarzu, bo przecież Bóg nie jest sztuczny, lecz prawdziwy! Zapamiętałem dobrze te słowa i bardzo smuci mnie, gdy widzę parafie, gdzie tego nie wiedzą. Smuci mnie też szokująca, spotykana czasami praktyka wykorzystywania chrzcielnicy jako dodatkowego stojaka na kwiaty, gdy tymczasem jest to miejsce, gdzie od czasu do czasu dzieją się cuda.

W domu Bożym

Raczej nie mamy wpływu na dobór obrazów, które w skąpej ilości umieszczane są w ewangelickich świątyniach. Zrobili to kiedyś fundatorzy i teraz następne pokolenia godzinami patrzą na przeróżne „arcydzieła". Niestety, niektóre są mało udane, ale mówię o tym rzadko, by nie sprawiać bólu tym, którzy – z powodu emocjonalnego przywiązania do swego kościoła – raczej nie patrzą obiektywnie i wszystko im się podoba. Tak już jest i trudno się temu dziwić. Ale mając tego świadomość, tym bardziej warto zauważać prawdziwe perełki, jak Henryka Siemiradzkiego w Krakowie, Wojciecha Gersona w Tomaszowie, Karla Gottfrieda Pfannschmidta w Giżycku.

Podobnie jest z rzeźbami, reliefami – zdecydowanie mniej licznymi niż obrazy. Naprawdę wartościowych przykładów jest bardzo mało. Nie mówię o nielicznych, acz wybitnych przykładach z epoki baroku w Świdnicy, Jaworze lub w skromniejszym wiejskim wymiarze, w Sorkwitach. Z późniejszych epok przypominam sobie Cieplice i Pokój. Współczesne ciekawe przykłady to pewnie figura Zapraszającego Chrystusa Jana Hermy w Cisownicy i kompletny wystrój Kaplicy Zbawiciela autorstwa Ryszarda Zająca w Tomaszowie Mazowieckim.

Z góry przepraszam, że wymieniam ewangelickie przykłady z Polski, a nie np. z Republiki Czeskiej, ale nie wolno udawać eksperta w tym, w czym ekspertem się nie jest.

Trzeba mieć świadomość, że sztuka sakralna to nie tylko obrazy i rzeźby (najczęściej ołtarzowe), ambony przyozdobione figurami Ewangelistów, lecz w zasadzie całość wystroju świątyni, kościoła.

Witraże to wyjątkowa szansa na naturalnie kolorowe światło w kościele. Jeśli są figuratywne, to niech niosą piękny, przemyślany biblijny przekaz. Dobrym przykładem będą ogromne witraże Kościoła Świętego Mateusza w Łodzi, Kościoła Zbawiciela i w nowatorskiej aranżacji w Kaplicy Zbawiciela w Tomaszowie Mazowieckim. Nie wolno oszczędzać na artystach. Wspaniałe dzieła z reguły sporo kosztują. Takie inwestycje pozostają na wieki, chociażby witraże Adama Stalony-Dobrzańskiego w Kościele Świętej Trójcy w Warszawie albo niezbyt szczęśliwie przysłonięty ołtarzem witraż ap. ap. Pawła i Piotra w Wiśle według projektu Adama Ciompy.

Jednak mierzi mnie kiepska kościelna znajomość pojęcia „nowoczesności". Nie uważam, że nowoczesnym jest powieszenie z przodu dwóch skrzyżowanych desek (by nie powiedzieć dosadniej – sztachet), najczęściej podświetlonych od tyłu, udających krzyż Jezusa Chrystusa. Nowoczesna będzie poręcz przy kilku schodach prowadzących do i z prezbiterium albo ergonomicznie zrobione ławki, by można się było skupić na kazaniu, a nie na bólu w plecach.

Jakie to zdumiewające, że tak łatwo w tym obszarze uzależniamy się od prądu elektrycznego. Gdyby tak w którąś niedzielę przytrafiła się poważna energetyczna awaria, to sterowane elektronicznie dzwony na wieży nie zadzwonią, w środku będzie ciemnawo i zupełnie ciemno na ołtarzu, elektroniczne organki lub keyboard nie zagrają i ludzie bez wyświetlanych tekstów na rozwieszonych ekranach nie zaśpiewają pieśni. Niestety, często spotykane niedbałe wygłaszanie kazań i niechlujna dykcja bez czułych mikrofonów czyni przekaz zupełnie niezrozumiałym. Iście komiczno-apokaliptyczny obrazek, gdzie wszystko się rozsypuje, gdy zabraknie prądu elektrycznego, baterii, kabelków i zasilania.

Życie duchowe potrzebuje Ducha Bożego – do tego stopnia, że bez Niego po prostu nie istnieje. Tymczasem odnoszę wrażenie, że obecne praktyki kościelne często uzależnione są w większym stopniu od autoreklamy, marketingu i współczesnej religijnej nowomowy, aniżeli od Niego!

Co biblijne

Muszę też napisać coś, co może zaskoczy i zaboli. Otóż mając całkiem dobre rozeznanie w kwestiach ekumenicznych i w przeszłości opinię mocnego luterańskiego apologety, obecnie w pełni rozumiem decyzję światowej sławy estońskiego kompozytora Arvo Pärta, który przed laty po wieloletnim namyśle dokonał konwersji, wybierając prawosławie. Miał podobno kiedyś powiedzieć w wywiadzie, że jego ewangelicka wrażliwość biblijna kazała mu zrezygnować z własnego Kościoła – w którym dużo mówi się o biblijności, ale bez praktycznego pokrycia – na rzecz Kościoła Prawosławnego, gdzie biblijność funkcjonuje w autentycznej praktyce.

Prawosławna praktyka indywidualnego zapalania osobistych woskowych świec, to coś zupełnie innego aniżeli bierne patrzenie na grube, dwie albo cztery – zapalone przez kościelnego – ołtarzowe świece. A kończąc wątek obrazów, obojętnie jakich: religijnych czy węziej – biblijnych,

przecież z tyłu głowy mamy Dekalog – ten w wersji źródłowej, a tam słowa: „Nie czyń sobie…”, dlatego daleko lepiej jest patrzeć na ikony aniżeli na obrazy, bo obrazy odwzorowują rzeczywistość, potencjalnie generując zagrożenie bałwochwalstwem. A klasyczne ikony, których się nie maluje, lecz które się pisze, niczego nie odwzorowują, lecz przekazują duchową symbolikę, będąc „oknem do wieczności”. Pisząc te słowa, mam na myśli m.in. ikony z kręgu kultury bizantyjskiej, nie mające nic wspólnego z wciąż obecnymi np. w polskich cerkwiach, popularnymi (bo tanimi) oleodrukami z przełomu XIX i XX wieku.

I wydawać by się mogło, że historycznie i kulturowo ewangelicyzm, podobnie jak rzymskokatolicyzm, są zupełnie odmienne od prawosławia. Jednak w tej kwestii wiele się zmienia. Coraz częściej można spotkać ikony w katolickich świątyniach, czego doskonałym przykładem będzie udana korelacja architektury mistrza Stanisława Niemczyka z ikonograficzną polichromią mistrza Jerzego Nowosielskiego w tyskim Kościele pw. Świętego Ducha.

Ale i luteranie mają swoją wyjątkową ikonę Chrystusa. Wprawdzie znajduje się daleko i jest mało znana, ale istnieje naprawdę. W luterańskim kościele w Bonyhád na Węgrzech znaleźć można pokaźnych rozmiarów (149 x 97 cm) ikonę Chrystusa autorstwa luterańskiego artysty Konrada Märza (1878-1958). Ikona z 1931 roku, choć napisana niekonwencjonalnie pastelą i ołówkiem na kartonowym papierze, w mojej ocenie jest wyjątkowa i warta uwagi.

ks. Roman Pawlas

Dobrodružství v Rankovcích

Už třináctým rokem jsme měli příležitost strávit začátek léta mezi dětmi a mladými lidmi v Rankovcích – romské osadě na východě Slovenska. Letos se na cestu vydal jedenáctičlenný tým dobrovolníků. Za tu dobu už pro nás cesta tam není jen dobrovolnickým projektem, ale návratem za známými tvářemi a přáteli. Letošní tábor tak znovu navázal na roky budované vztahy a důvěru.

Dopoledne patřila dětem. Letošní tábor nesl téma: *Mořské dobrodružství*. Během týdne jsme se společně seznamovali také s biblickým příběhem proroka Jonáše. Byl to čas plný her, vyrábění, zpívání a biblických příběhů, které si pro děti s velkou péčí připravila místní paní farářka. K letošnímu tématu neodmyslitelně patřila také nová píseň *Na jazere je veľká búrka*, kterou jsme se společně naučili a která nás pak provázela celým týdnem.

Odpoledne za námi přicházela starší mládež. Společně jsme zpívali, hráli hry, povídali si o životě a vždycky byl čas i na duchovní zamyšlení, kterého se pokaždé ujal někdo z našeho týmu dobrovolníků.

Právě společně strávený čas je pro nás jednou z nejdůležitějších částí celého týdne. Nejde jen o připravený program, ale především o možnost být spolu, naslouchat si, sdílet se a dál budovat vztahy, ke kterým se rok co rok vracíme.

Závěrem celého týdne byl páteční výlet do ZOO. Vypravili jsme hned dva plné autobusy dětí a mladých lidí ze tří různých osad. Společně jsme si užili sice náročný, ale radostný den plný nových zážitků mimo jejich každodenní prostředí.

Naším cílem nikdy nebylo přijet a měnit kulturu či zvyklosti osady zvenčí. Naším posláním je být alespoň na jeden týden v roce pevnou a praktickou oporou pro místní faráře, manžele Beňovy, kteří v místní komunitě slouží vytrvale po celý rok, a společně s nimi sdílet evangelium. Právě jejich dlouhodobá práce, znalost místních lidí a vztahy, které s nimi budují, jsou základem všeho, čeho můžeme být během našeho týdne součástí.

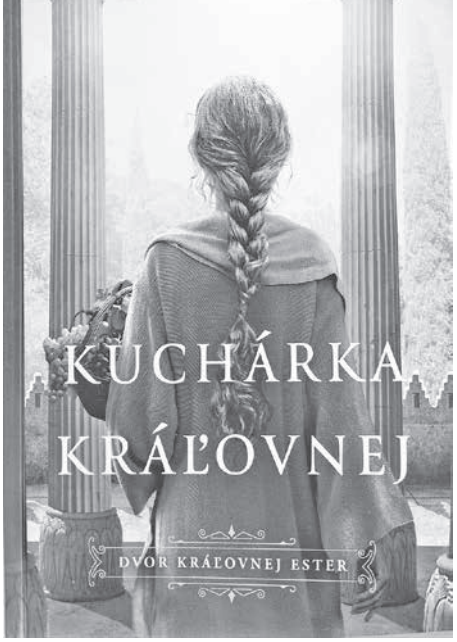
Zvláštní poděkování patří také manželům Maroszovým, kteří s námi do Rankovců každoročně jezdí a vytvářejí pro celý tým zázemí, díky němuž se můžeme naplno věnovat dětem a mladým lidem. Starají se o mnoho věcí, které možná nejsou na první pohled vidět, ale bez nichž by celý týden jen těžko fungoval. Díky jejich péči, ochotě a praktické pomoci máme prostor soustředit se na to, proč jsme přijeli: *být s lidmi, budovat vztahy a sloužit.*

Velké poděkování patří všem dárcům a podporovatelům. Bez vaší finanční pomoci, modliteb a ochoty stát při nás by se tento ročník nemohl uskutečnit. Děkujeme, že v tom jedete s námi a pomáháte nám i nadále stát po boku místních služebníků, dětí a mladých lidí, se kterými se v Rankovcích už tolik let setkáváme.

Pavlína Sztefková

Biblijna fanfikcja

Fanfikcja to dzieło literackie tworzone przez fanów danego utworu (książki, filmu, serialu). A ponieważ jako chrześcijanie jesteśmy w zasadzie fanami Biblii, dzieła literackie inspirowane Biblią to poniekąd fanfiki (w tym wypadku podgatunek real-person fiction, czyli fanfikcja o ludziach, którzy istnieli naprawdę). No ale ponieważ fanfikcja to niepoważna literatura, a ja chcę tu polecić poważne książki, lepiej użyć oficjalnego terminu powieść biblijna.

„Quo Vadis" Henryka Sienkiewicza polecać nie trzeba (zresztą niezupełnie należy do tego gatunku), „Ben Hura" Lewisa Wallace pewnie czytało mniej ludzi, ale i tak nie o nim będę tu pisać. Moim celem jest rekomendacja współczesnych autorów. A w zasadzie autorek, nie wiem czy panowie nie piszą takich książek, może nie zostały przetłumaczone na żaden z języków, w których czytam...

Polecajka pierwsza: Francine Rivers, amerykańska chrześcijańska autorka, nawiasem mówiąc jej książki jako jedne z niewielu, jeśli chodzi o powieści chrześcijańskie, przetłumaczono na język czeski. Jej najbardziej znaną książką jest chyba „Potęga miłości", po czesku „Vykupující láska"; warto przeczytać, ale to książka z czasów Dzikiego Zachodu, a nie o takie tu chodzi. Do powieści biblijnych należy seria „Rodowód łaski" („Vyjímečné biblické ženy") o kobietach z rodowodu Jezusa. Jest jeszcze seria „Synowie pocieszenia" („Výjimeční bibličtí muži"), ale tu przyznam, że czytałam tylko jeden tom. W czasach wczesnochrześcijańskich odgrywa się trylogia „Znamię lwa".

Polecajka druga: Connilyn Cosette, kolejna amerykańska autorka chrześcijańska. Po polsku dostępna jest jej książka „Merit z Egiptu" (Wydawnictwo Święty Wojciech), po słowacku trylogia „Matia – odchod z Egypta", „Šira – putovanie púšťou", „Alana – príchod do Zaslubenej zeme" (wydawnictwo Lúč). Aby ktoś nie zrobił podobnej pomyłki jak ja i nie kupił dwa razy tej samej książki, zacznę od tego, że Merit i Matia to ta sama postać, i książka też ta sama. W odróżnieniu od książek Francine Rivers, tu postacie biblijne występują w tle, główne bohaterki są fikcyjne. Autorka opisuje wędrówkę Izraelitów od wyjścia z Egiptu w pierwszej części aż po przybycie do Ziemi Obiecanej w części trzeciej (poniekąd zaskoczyła mnie swoją intrperetacją losów jednej realnej biblijnej postaci, ale mieści się to w ramach dopuszczalnej licencji literackiej, nie będę spojlerować o kogo chodzi). Kto jest w stanie czytać po angielsku, to na pewno inne jej książki też warto przeczytać. (Ja chyba po zajrzeniu na jej strony internetowe znalałam motywację do powrotu do nauki angielskiego, książek tych napisała dość sporo, a tłumaczenia niestety chyba żadnego nie będzie.)

Polecajka ostatnia, czyli moja ulubiona autorka Tessa Afshar; kilka jej książek wydano po polsku, po słowacku chyba wszyskie (w wydawnictwie Kumran). Tessa Afshar urodziła się w Iranie, gdzie mieszkała przez pierwszych czternaście lat życia, obecnie mieszka w Stanach Zjednoczonych. Na swoich stronach internetowych (tessaafshar.com) opisuje historię swojego nawrócenia. Nie będę tu wymieniać wszystkich jej książek, bo byłby to bardzo długi artykuł. Warto przeczytać dosłownie wszystkie (oczywicie, trzeba znać albo angielski, albo słowacki), choć mnie osobiście bardziej podobają się te z czasów Starego Testamentu. Zapewne z racji swego pochodzenia Tessa Afsfar akcję często umieszcza na terenach Persji. W najnowszej serii konkretnie na dworze królowej Estery. W książkach tej autorki jest najlepsze, że choć to beletrystyka, to jest tam wiele głębokich myśli o wierze. A jeśli ktoś nie lubi beletrystyki, to polecam książkę rozważań tej samej autorki „Oddychnuta duša".

Oczywiście są jeszcze inni autorzy, ale myślę, że na razie wystarczy. (Przyznam, że mam na stosiku książek do przeczytania coś o Rachab nieznanej mi autorki. Czy warto polecić, na razie nie wiem.)

Maryla Adamec

Bez začátku

Každá věc nebo myšlenka začíná z něčeho, co tu už bylo. Ale kde je bod „0"? Vznik něčeho z ničeho, co teprve pak pokračuje? První děj, před kterým není žádný jiný? Nic nemůže z ničeho začít svou existenci. Nový život vzniká pouze ze života. Jen život dává život. „Původce života jste zabili..." (Sk 3,15) Bible podává zprávu o stvoření viditelného světa: „Dávno jsi založil zemi i nebesa jsou dílo tvých rukou." (Ž 102,26) Písmo zároveň podává zprávu o stvoření neviditelného světa: „V něm bylo stvořeno – svět viditelný i neviditelný, jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti." (Ko 1,16) Matoušovo evangelium podává zprávu o rodokmenu Ježíše Krista, který začíná Abrahamem a končí Marií, z níž se narodil Ježíš, řečený Kristus (Mt 1,16). A Lukášovo evangelium píše rodokmen opačně, od Ježíše Krista k Adamovi a nakonec dodává, že Adam byl od Boha (L 3,38). Nevznikl sám od sebe ani se nevyvinul, stvořil ho Bůh: „... tak se stal člověk živým tvorem." (1M 2,7)

Neuděláme nic, co jsme ještě neviděli, neřekneme nic, co jsme ještě neslyšeli nebo o čem nepřemýšleli. Můžeme získat překvapivou myšlenku o nové věci, která není z nás. Může se k nám dostat přes vědomí (podvědomí) od Boha nebo toho zlého. Ateisté začínají od nuly bez Boha. Ale nic z ničeho musí nutně znamenat bez kosmu a kosmos bez prostoru. Původně posměšné označení *Velký třesk* (anglicky Big Bang) označuje počátek rozpínání vesmíru. Kdyby to byla pravda, co bylo před ním? Prapolévka (mlhovina) je jedna z teorií vzniku života na zemi. Kdyby to byla pravda, co bylo před ní?

Co to je začátek, vznik, počátek nebo první zrod? Jaká byla první myšlenka vůbec, první věc? První hmota, první duchovní bytost, molekula, duch...? V současnosti stále mnoho lidí dychtí po tom, jak všechno kolem začalo. Ani vědci nemohou svým přístupem seriózně odpovědět. Jen objevují Bohem stvořené fyzikální zákony a jejich funkce.

První myšlenku musela mít inteligentní bytost a zároveň musela být mocná, aby ji uvedla v čin. Bůh byl Stvořitel a člověk již tvoří ze stvořeného. Bůh stvořil a člověk již z toho tvoří. První generace činily ohromující věci. Adamův syn

Kain postavil město, šestý v Adamově rodě Jubal vytvořil citaru, flétnu a tedy i hudební systém (1M 4,21). Jeho bratranec Túbal-kain se stal mistrem v obrábění mědi a železa (1M 4,22). Podle stupně tání železa (1538 °C) to znamená, že už tehdy vynalezli vysokou pec a celý proces výroby železa z upravené rudy. Málo lidí věří na celosvětovou potopu, o které mluví Písmo dost podrobně. Když byl první svět zničen, nelze ho vědecky prokázat. Přesto věda dokazuje, že voda má svou paměť. Kniha Job na předpotopní svět ukazuje. Noe, který získal od Boha milost i se svou rodinou, byl v řadě devátým v rodovém pořadí od Adama. Před Adamem nebyl žádný člověk. Ani být nemohl, protože Stvořitel teprve stvořil zemi a připravoval ji k obývání.

Adam byl první stvořený člověk. Před Adamem byl jenom Bůh a jeho stvořený neviditelný svět. „Já jsem Hospodin a jiného už není." (Iz 45,18) Je tedy Stvořitel bez počátku? Na jeho věčnou existenci poukazuje prorok Micheáš: „... bude vládcem v Izraeli, jehož původ je odpradávna, ode dnů věčných." (Mi 5,1) Jenom Bůh nemá začátek. Naše víra je Božím darem. Můžeme přijmout v pokoře, že nejsme s to zjistit, jak to vypadalo před počátkem stvoření viditelného světa, natož počátek samotného Boha. „Zemi jsem učinil já a člověka na ni jsem stvořil. Já jsem vlastníma rukama roztáhl nebesa a veškerému jejich zástupu jsem vydal příkazy." (Iz 45,12)

Stvořitel Bůh. **Bez počátku**. A proto se můžeme radovat, že tento Bůh se nám dává poznávat ve svém Synu, který nás ze své lásky zachraňuje, ospravedlňuje a daruje život věčný.

Miroslav Sikora
emeritní pastor

Życie splecione ze służbą

Świadectwo pamięci dr. Jana Władysława Kubisza na cieszyńskim cmentarzu

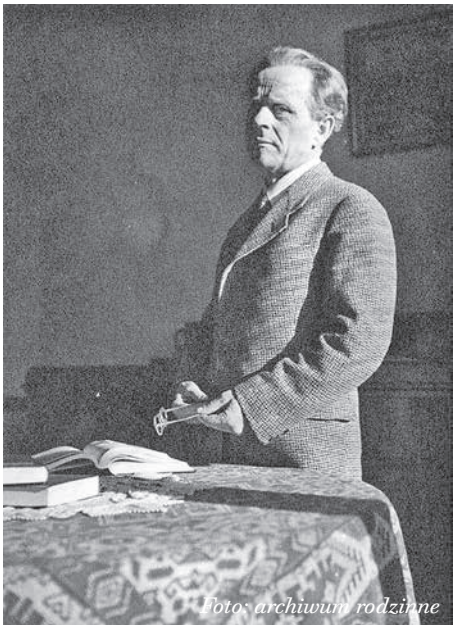

Foto: archiwum rodzinne

W piątek dnia 31 lipca 2026 r. miała miejsce na cmentarzu ewangelickim w Cieszynie przy ulicy Bielskiej wyjątkowa uroczystość. Miejsce spoczynku dr. Jana Władysława Kubisza zostało uroczyście oznaczone plakietą: „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski". Wydarzenie to, przygotowane z inicjatywy katowickiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, celowo wpisało się w obchody rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Dla społeczności ewangelickiej oraz wszystkich mieszkańców regionu była to chwila głębokiej zadumy nad losem człowieka, który całe swoje życie podporządkował przykazaniu miłości bliźniego i wiernej służbie ojczyźnie, zarówno z medyczną słuchawką, jak i w powstańczym fartuchu chirurgicznym.

Modlitwa, pamięć i wojskowy honor

Uroczystość zgromadziła liczne grono osób pragnących oddać hołd zasłużonemu lekarzowi. Przy mogile doktora stanęła rodzina zmarłego na czele z jego wnuczką, diakon Aleksandrą Błahut-Kowalczyk, która w poruszających słowach wspominała dziadka jako człowieka, którego życie bez reszty kojarzyło się ze służbą. Obecni byli przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, w tym wojewoda śląski Marek Wójcik, a także reprezentanci lokalnych instytucji, szpitalnictwa oraz organizacji społecznych, takich jak Polskie Towarzystwo Ewangelickie.

Wyjątkowy, ekumeniczny i podniosły charakter ceremonii podkreślił udział Ewangelickiego Duszpasterstwa Wojskowego. Słowo Boże i modlitwę poprowadzili kapelani wojskowi, ksiądz major Marcin Konieczny oraz ksiądz porucznik Marcin Ratka-Matejko. Wojskową asystę honorową zapewnili żołnierze ze 133. Cieszyńskiego Batalionu Lekkiej Piechoty, którzy odczytali Apel Pamięci i oddali salwę honorową. Złożenie wieńców oraz zapalenie zniczy zamknęło ten oficjalny akt państwowego i kościelnego podziękowania za życie dr. Kubisza.

Z ewangelickiego domu na Zaolziu do wielkiej medycyny

Jan Władysław Kubisz urodził się 20 lipca 1885 roku w Gnojniku na Zaolziu jako syn wybitnego polskiego poety, nauczyciela i działacza narodowego Jana Kubisza – autora słynnej pieśni „Ojcowski dom". Wychowany w duchu głębokiej ewangelickiej pobożności, szacunku do pracy oraz miłości do polskiej kultury, młody Jan Władysław wybrał drogę medycyny. Studia ukończył na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, rozwijając w sobie rzadki talent chirurgiczny. Od uzyskania dyplomu w roku 1912 do roku 1914 pracował w szpitalu w Morawskiej Ostrawie. Podczas I wojny światowej, jako jeniec wojenny, pracował w szpitalach wojskowych w Kijowie, Saratowie i Moskwie. W 1918 r. wrócił do Krakowa i pracował w Klinice Chirurgicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Po zakończeniu I wojny światowej i powrocie do Cieszyna oddał swoje umiejętności dynamicznie rozwijającemu się Szpitalowi Śląskiemu, stając się z czasem jego wieloletnim dyrektorem. Pod jego kierownictwem placówka unowocześniła się, zyskując m.in. pracownię rentgenowską. O jego medycznym kunszcie świadczy również fakt, że cieszył się uznaniem na najwyższych szczeblach państwowych,

pełniąc rolę osobistego lekarza prezydenta Ignacego Mościckiego podczas jego pobytów w Wiśle.

Rozdzielenie z rodziną i schronienie w Warszawie

Wojenna odyseja doktora Kubisza rozpoczęła się we wrześniu 1939 roku niosąc z sobą bolesne, osobiste dramaty. Jako dyrektor Szpitala Śląskiego w Cieszynie do końca czuł się odpowiedzialny za swoich podopiecznych i personel. Brał aktywny udział w ewakuacji placówki medycznej. Następnie udał się na wschód Polski, gdzie w zawierusze pierwszych tygodni wojny schroniły się jego żona i córka. Nieudana przeprawa przez Bug w listopadzie 1939 r. zakończyła się prawie sześcioletnią rozłąką. Jan Kubisz przedostał się do Warszawy, żona i córka zostały aresztowane przez Rosjan i osadzone w twierdzy w Brześciu. Później – na zasadzie wymiany jeńców – przetransportowane do Obozu Przejściowego w Konstantynowie Łódzkim, cudem zwolnione powróciły do Cieszyna.

Nie mogąc bezpiecznie powrócić na zdominowany przez Niemców Śląsk Cieszyński, doktor ukrywał się w okupowanej Warszawie. Stolica stała się dla niego nie tylko miejscem schronienia, ale także dalszej, cichej służby. Aby przetrwać i nie rzucać się w oczy niemieckim władzom, podjął pracę w jednej z warszawskich firm farmaceutycznych. Praca urzędnika czy technika była jednak tylko oficjalną przykrywką – doktor Kubisz nigdy bowiem nie zaprzestał konspiracyjnej praktyki lekarskiej, pomagając potrzebującym w realiach codziennego terroru.

Podziemna medycyna w powstańczym piekle

Gdy 1 sierpnia 1944 roku wybiła godzina „W", doświadczony cieszyński chirurg bez wahania włączył się w nurt walki. Stolica stała się morzem ognia, a dr Jan Władysław Kubisz natychmiast podjął obowiązki lekarza drużyn ratunkowych. Ponieważ regularne szpitale miejskie były bombardowane lub odcinane przez wroga, lekarze musieli wykazać się nadludzką wręcz pomysłowością. Doktor Kubisz organizował dorywcze punkty opatrunkowe w najtrudniejszych możliwych lokalizacjach – w wilgotnych piwnicach, podziemnych przejściach i pośród gruzów walczącego miasta.

Pracując pod nieustannym ostrzałem, przy gasnącym świetle i drastycznym braku podstawowych środków znieczulających, operował rannych powstańców oraz cywilów okaleczonych przez niemieckie bomby. To właśnie w tych dniach, dzieląc z warszawiakami ostatnie racje żywności i ryzykując życie przy każdym zabiegu, zyskał miano „lekarza ubogich" – człowieka, dla którego jedynym paszportem pacjenta było jego cierpienie.

Wraz z siostrami diakonisami zorganizował i przeprowadził ewakuację szpitala ewangelickiego. W miejscu zamieszkania doktora przy ul. Boduena zorganizowano punkt sanitarny; była to równocześnie kwatera Korpusu Bezpieczeństwa. Nocą 14 sierpnia dr Kubisz opuścił Warszawę, znajdując schronienie w Żyrardowie u Pawła Hulki-Laskowskiego, a następnie u znajomych w Częstochowie i Krakowie. Schorowanego pisarza i tłumacza literatury czeskiej Pawła Hulkę-Laskowskiego dr Kubisz przygarnie po wojnie, umożliwiając mu zamieszkanie w Cieszynie na terenie Szpitala Śląskiego i stwarzając mu warunki do pracy (w Cieszynie powstanie ostatnia powieść pisarza „Księżyc nad Cieszynem").

Powrót nad Olzę i powojenne podnoszenie z ruin

Po powrocie do Cieszyna zastał dr Kubisz swój ukochany Szpital Śląski w stanie głębokiej ruiny. Działania wojenne, grabieże oraz celowe niszczenie mienia przez wycofujących się okupantów sprawiły, że placówka straciła większość nowoczesnego sprzętu, który doktor z takim trudem kompletował w latach międzywojennych. Choć jego własne zdrowie było już wówczas nieodwracalnie nadszarpnięte powstańczą harówką w Warszawie, a trauma wojennej rozłąki z rodziną kładła się cieniem na codzienności, doktor bez wahania podjął się misji ratowania szpitala.

Jako ponownie powołany dyrektor, z charakterystyczną dla siebie ewangelicką etyką pracy, rzucił się w wir odbudowy. Trzeba było organizować wszystko od nowa: od pozyskiwania podstawowych narzędzi chirurgicznych, leków i łóżek, aż po kompletowanie rozproszonego personelu medycznego. Dzięki jego ogromnemu autorytetowi, determinacji i kontaktom, szpital w niezwykle krótkim czasie zaczął na nowo funkcjonować, niosąc pomoc mieszkańcom zniszczonego regionu. Dyrektor Kubisz nie ograniczał się do pracy za biurkiem – dopóki starczało mu sił, stawał przy stole operacyjnym jako chirurg, dzieląc się swoją wiedzą i przedwojennym kunsztem z młodym pokoleniem lekarzy.

Ponad podziałami w służbie człowiekowi

Powojenna rzeczywistość polityczna postawiła przed dr. Kubiszem nowe, trudne wyzwania. Mimo nacisków rodzącego się systemu komunistycznego, pozostał wierny swoim chrześcijańskim i demokratycznym ideałom. W murach cieszyńskiego szpitala stworzył enklawę, w której liczył się wyłącznie pacjent, a nie jego poglądy polityczne, wyznanie czy pochodzenie społeczne. Jako pielęgniarki nadal zatrudniał – jak w latach 30-tych XX wieku – siostry diakonise z Diakonatu „Eben-Ezer" w Dzięgielowie. Był powszechnie szanowany przez mieszkańców Śląska Cieszyńskiego, stając się żywym symbolem regionalnej solidarności oraz współpracy ekumenicznej.

Praca ponad siły w trudnych, powojennych realiach ostatecznie wyczerpała jego organizm. Gdy dr Jan Władysław Kubisz zmarł przedwcześnie 4 marca 1948 roku, Cieszyn pogrążył się w autentycznej, głębokiej żałobie. Pogrzeb doktora stał się wielką manifestacją jednoczącą tysiące ludzi z obu stron Olzy.

Upamiętnienie grobu dr. Kubisza przez Instytut Pamięci Narodowej to nie tylko urzędowy akt sprawiedliwości historycznej, ale przede wszystkim przypomnienie dla kolejnych pokoleń ewangelików o tym, jak piękne owoce przynosi życie oparte na wierze, profesjonalizmie i ewangelicznym oddaniu bliźniemu.

jak

Foto: Krzysztof Łojko, IPN

Továrna na učedníky

V člověku tkví odvěká touha, aby se rozhojňovalo to, co je mu milé. Těší nás noví členové rodiny stejně jako narozené děti. Podobně je tomu v církvi. Radost zakoušíme pokaždé, když se v kostelní lavici objeví nová tvář, konfirmandé stvrdí své členství ve sboru slibem, anebo je ke křtu přineseno dítě.

Proměna člověka v křesťana je vzácný v čase rozložený proces. Nejednou jsme v pokušení jej urychlit nebo navodit, jako kdybychom chtěli Pánu Bohu tuto složitou záležitost nějak usnadnit. Letní období, které (nejen) v církvi pomalu uzavíráme, charakterizovala táborová setkání, sborové dovolené, dětské, dorostenecké nebo mládežové pobyty. Mnohá taková setkání mi utkvěla v paměti a vděčně se k nim ve vzpomínkách vracím.

V tomto příspěvku bych se chtěl zamyslet, nakolik se mohou tato nevšední setkání stát katalyzátory duchovního zrání. Rád bych nalezl odpověď na otázku, zda jsou očekávání spojená s duchovními zkušenostmi učiněnými v těchto podmínkách reálná. A konečně by mě zajímalo, do jaké míry se tyto duchovní zážitky propíší do každodenního života jednotlivce, rodiny, sboru.

Při hledání odpovědí na výše uvedené otázky je dobré vést v patrnosti, že dynamika, která vzniká na pobytech s duchovním přesahem díky společným hrám, soutěžím, výšlapům, táborákům či sdílením, je v běžném životě jen obtížně reprodukovatelná. Uvedu příklad. Člověk, který je vystaven poslechu podmanivé hudby s neustále se opakujícími motivy, ať už melodickými, nebo textovými, začne po nějaké době vnímat realitu poněkud zkresleně. Kdybychom použili poněkud silnější výraz, mohli bychom říci, že se dostává do jakéhosi „rauše". Podobné vychýlení z běžného vnímání může zprostředkovat atmosféra u táboráku, sugestivní sdílení nějaké mimořádné zkušenosti či zážitku, ale i tělesný kontakt s osobou, která se v příznivých podmínkách stala předmětem něčího zájmu.

Možná že právě to je důvod, proč bývá emocionální rozpoložení účastníků vnímáno jako vhodná příležitost k navození situací, v nichž mají být učiněna zásadní životní rozhodnutí, ať už se jedná o „odevzdání života Ježíši" nebo „přijetí Ježíše za svého osobního Pána a Spasitele", které lze v této souvislosti nejčastěji registrovat. Jsou si předkladatelé těchto výzev vědomi, jak blízko mají k manipulativnímu jednání? Anebo vědomě pracují se vším, co těmto výzvám předchází a co má umocnit jejich naléhavost?

Před několika lety se na mě obrátila skupina mladých lidí, která se vrátila z pobytu, jehož cílem bylo vzdělávání vedoucích. Hovořili o tom, že absolvovali několikahodinové přednášky a dlouhé modlitební chvíle. To, co je ovšem nejvíce zneklidnilo, byly rozhovory vedené „jeden na jednoho". Budoucí lídři byli dotazováni, čím žijí, co je těší a co naopak trápí, jaké jsou jejich plány do budoucna a jak by mohli efektivněji naplňovat Boží povolání. Někoho by mohlo udivit, že zmiňuji rozhovory, které jsou přeci mezi lidmi zcela na místě, stejně jako jsou běžné rozhovory o duchovních tématech mezi křesťany. To je jistě pravda. Ale kdo z nás by chtěl být předmětem zvídavosti druhého člověka, kterého znáte jen krátce, zvláště jedná-li se o záležitosti, které patří výhradně do soukromé sféry? A protože se jednalo právě o tento případ, navíc v emocionálně stimulovaném prostředí, dostavilo se u nich rozčarování, které vyústilo v potřebu ptát se na legitimitu těchto přístupů. S odstupem času se nad touto praxí stále intenzivněji zamýšlím a kladu si otázku, zda se v některých případech nejednalo o zneužití duchovní autority? Jestliže se ve středověku naši otcové reformátoři vymezovali vůči „samospasitelné" funkci svátostí, jak byla praktikována v římskokatolickém prostředí (srovnej problematiku *ex opere operandi*), obávám se, že v probuzeneckém prostředí došlo k (po)chybné legitimizaci obrácení, které je navozeno situací, atmosférou nebo nátlakem. K popisu tohoto fenoménu se mi zdá příznačný termín „řízená konverze".

Církev není pouze místem, kam chodíme, ale stává se také jazykem našeho světa. Jinými slovy: bohoslužby, modlitební shromáždění, evangelizace, svědectví nebo osobní zbožnost nejsou pouhé okrajové praktiky. Naopak, poskytují nám určitou podobu jazyka, který utváří realitu, v níž žijeme. *Tak jako Bůh povolal mladého Samuela, rybáře Šimona, celníka Matouše, farizeje Saula, povolává nyní tebe.* Zdá se to dostatečně jednoznačné. Avšak které dítě z nedělní školy nebo dospívající člověk z dorostu disponuje duchovní zralostí k pochopení bolesti, tragédie, osamělosti a izolace, které s sebou takové křesťanské povolání nese? Právě proto si myslím, že v pastorační službě potřebujeme více upřímných lidských přátel než duchovních superhrdinů a trvale uhlazených lídrů, kteří se neostýchají vstoupit do role kouče, psychologa, terapeuta, aniž by k tomu měli příslušné vzdělání nebo výcvik.

Ve vývojovém procesu se hovoří o fázi separace a individuace, v nichž se člověk diferencuje od systémů a identit, které jej původně utvářely. Jedná se o období, kdy malé dítě přestává být kojeno, dospívající vstupuje do puberty, mladý dospělý se odděluje od role dítěte či dospívajícího a přijímá novou roli v rámci svého rodinného systému. Tyto okamžiky jsou zásadní, protože člověk v nich objevuje a přijímá svou jedinečnou identitu. Bylo by chybou domnívat se, že se jedná o něco, co se odehrává pouze v dětství nebo dospívání. Utváření a objevováním identity probíhá celý lidský život, neboť stále existují okamžiky, události či krize, které nás nutí znovu přehodnotit hodnoty, systémy, očekávání a identity, jež jsme zdědili z dětství nebo dospívání. Nepochybuji o tom, že Bůh chová zvláštní druh soucitu a lásky k těm, kteří byli v duchovní sféře k čemukoli dotlačeni.

Vladislav Volný, senior

Białe kartki do zapisania

Pewnego dnia Małgosia weszła do dziwnego pokoju, w którym ściany od podłogi do sufitu były całe w półkach, na których stały pudełka. Pudełka były różne, niektóre brzydkie, inne takie zwykłe, a jeszcze inne bardzo ładne. Każde pudełko miało swój opis. W każdym pudełku były karty podpisane jej imieniem.

Gdy dziewczynka podeszła bliżej, pierwsze pudełko, które zauważyła, miało napis: „Koleżanki, które lubię". Otworzyła je i na kartach znalazła imiona koleżanek. Rozpoznała każde imię tam zapisane. Kolejne pudełko miało napis: „Nauczyciele, których szanuję" i tu było zdecydowanie mniej kartek.

Po chwili zdała sobie sprawę, że w tym pokoju, w tych pudełkach, na tych kartkach, zapisane są wszystkie chwile z jej życia, wszystkie zachowania i zdarzenia. Te, o których pamięta i te, o których dawno zapomniała.

Zaczęła je przeglądać, czytać opisy i karty które w nich były. Znalazła pudełko: „Przyjaciele, których zawiodłam", kolejne „Książki, które czytałam", „Kłamstwa, które powiedziałam", potem „Słowa otuchy, które wypowiedziałam", także „Żarty, z których się śmiałam", a nawet „Sytuacje, w których krzyczałam na swojego brata". Przy tym lekko się uśmiechnęła, ale przy kolejnych uśmiech zszedł z jej twarzy: „Rzeczy, które zrobiłam w złości", „Słowa, które powiedziałam cicho do siebie, kiedy byłam zła na rodziców".

Małgosia przeglądała karty i była coraz bardziej zaniepokojona. W niektórych pudełkach, gdzie spodziewała się znaleźć więcej kart, nie było ich prawie wcale, a pudełka, które jej zdaniem powinny być prawie puste, były przepełnione.

Bardzo się zdziwiła. Czy to możliwe, żebym przez 15 lat życia zapełniła aż tyle kart? Ale każda była prawdziwa, każda karta była podpisana jej imieniem.

Kiedy doszła do pudełek z napisem „Piosenki, których słuchałam" i „Gry komputerowe, w które grałam" zauważyła, że jest w nich strasznie dużo kart. Były ściśle upchane i ledwo się mieściły w pudełku. Zamknęła je szybko, zawstydzona, nawet nie tym jakiej muzyki słuchała czy w jakie gry grała, ale ilością czasu, jaką te karty reprezentowały.

Kiedy zobaczyła pudełko „Zazdrosne myśli", przestraszyła się. Tylko je odrobinę uchyliła, nie bardzo chcąc widzieć ile kart jest w środku. Wyjęła tylko jedną, przeczytała i aż się zrobiła czerwona ze wstydu, że taka myśl została zapisana na karcie.

I wtedy pomyślała: „Nikt nie może zobaczyć tych kart! Nikt nie może zobaczyć tego pokoju. Muszę go zniszczyć! Muszę zniszczyć wszystkie karty!" Zaczęła wywracać pudełka, chciała wyrzucić wszystkie karty, podrzeć je ale... nie mogła! Były jak przyklejone super klejem!

Załamana, zaczęła z powrotem układać pudełka na półkach. Wtedy zobaczyła piękne pudełko, najpiękniejsze ze wszystkich w całym pokoju, a na nim napis „Ludzie, którym opowiedziałam o Jezusie". Otworzyła je i zobaczyła, że jest tam zaledwie parę kart. I wtedy zaczęła płakać. Płakać ze wstydu.

W tym momencie do pokoju wszedł ktoś w białej szacie. „Nie, tylko nie On, wszyscy tylko nie Jezus!" – pomyślała. Patrzyła jak otwiera pudełka i czyta karty. Jakby wiedział gdzie patrzeć, otwierał te, których wstydziła się najbardziej. „Dlaczego musi czytać każdą z nich?" – pomyślała.

Na koniec zaczął robić coś dziwnego: na każdej karcie przekreślał imię Małgosi i swoją krwią zapisywał swoje imię. Małgosia nie wiedziała jak to się stało, ale już po chwili wszystkie karty były podpisane imieniem Jezus.

Potem Jezus wziął Małgosię za rękę i wyprowadził z pokoju mówiąc: „Kolejne karty są do zapisania". Dziewczynka wiedziała już, w którym pudełku chce zapisać najwięcej kart!

Pamiętaj

Bóg dał nam życie, żebyśmy przeżyli je zgodnie z Jego wolą. Dał nam czas i zdolności, żebyśmy używali ich z rozwagą i w służbie dla Niego oraz dla drugiego człowieka.

Zobacz w Biblii

„I wszystko, cokolwiek czynicie w słowie lub w uczynku, wszystko czyńcie w imieniu Pana Jezusa, dziękując przez Niego Bogu Ojcu."

(List św. Pawła do Kolosan 3,17)

Źródło: bibliadladzieci.com

EVANGELICKÝ DEN DZIEŃ EWANGELICKI

Srdečně vás zveme k účasti na letošním Evangelickém dni, který se bude konat v neděli 20. září 2026 v Českém Těšíně, Na Nivách.

V rámci tohoto společného svátku, jenž proběhne pod heslem „Pozvání k radosti“, jsou k prožívání společenství zváni nejen členové církve, ale také všichni příznivci a sousedé. Zahájíme jej v 10:00 h bohoslužbou v kostele ap. Petra a Pavla. O hudební doprovod se postará skupina LiftUp, hlavním řečníkem bude senior Jiří Chodura z Třineckého seniorátu SCEAV. Své poselství a pozdravy přednesou také pozvaní hosté. Souběžně s bohoslužbou se v sálech budou konat aktivity pro děti ve dvou věkových skupinách.

Během polední přestávky, kdy ti, kdo si ve sborech zakoupili stravenky, poobědvají v Kulturním a společenském středisku „Střelnice“, budou u kostela prezentovány různé aspekty křesťanského života a služby. Bude možné posedět u kávy či čaje, dát si něco sladkého nebo ochutnat grilovaná jídla, navštívit muzeum v Diakonickém vzdělávacím centru (DVC) nebo se ve 13:00 h vydat na komentovanou procházku do polské části Cieszyna a zúčastnit se prohlídky Ježíšova kostela včetně tamního Muzea protestantismu.

Odpoledne v 15:00 h se v kostele Na Nivách uskuteční Odpoledne chval a svědectví. Souběžně s tím se v sále DVC odehraje loutkové představení a proběhnou workshopy pro děti. Po skončení programu bude možné strávit čas společnými rozhovory v prostorách u kostela a ústředí církve.

Kromě výše uvedeného hesla Evangelického dne se bude akce nést v duchu tématu Roku pastorace a učednictví.

Vzhledem k omezenému počtu parkovacích míst v centru města doporučujeme využít parkoviště P+R na ulici Frýdecká nebo sousední parkoviště pro osobní automobily na ploše bývalého autobusového nádraží.

Pořadatelem akce je Těšínsko-havířovský seniorát SCEAV.

red

Październik 2026

1	cz	Joz 5,13-15	Ga 2,1-10
2	pt	Mt 18,10-14	Ga 2,11-21
3	sb	Dz 12,1-11	Ga 3,1-14
4	**nd**	**Mk 8,1-9**	**Ps 65**
5	pn	1 Tes 4,9-12	Ga 3,15-18
6	wt	Ga 5,13-18	Ga 3,19-29
7	śr	PnP 8,4-7	Ga 4,1-7
8	cz	Mk 3,31-35	Ga 4,8-20
9	pt	Rz 15,1-6	Ga 4,21-31
10	sb	Mt 5,17-20	Ga 5,1-15
11	**nd**	**Ef 4,22-32**	**Ps 32**
12	pn	2 Mż 15,22-27	Ga 5,16-26
13	wt	Łk 5,12-16	Ga 6,1-9
14	śr	J 9,1-7	Ga 6,10-18
15	cz	Jr 17,14-17	Obj 1,1-8
16	pt	Mt 8,14-17	Obj 1,9-20
17	sb	Łk 13,10-17	Obj 2,1-7
18	**nd**	**Mk 2,23-28**	**Ps 52**
19	pn	2 Tes 3,6-13	Obj 2,8-11
20	wt	Rz 13,1-7	Obj 2,12-17
21	śr	Ef 5,25-32	Obj 2,18-29
22	cz	1 Kor 14,26-33	Obj 3,1-6
23	pt	J 18,28-32	Obj 3,14-22
24	sb	Prz 3,1-8	Obj 3,14-22
25	**nd**	**Jr 29,1-14**	**Ps 58**
26	pn	1 Sm 19,1-7	Obj 4,1-11
27	wt	2 Kor 10,1-6	Obj 5,1-5
28	**śr**	**1 Tes 5,9-15**	**Obj 5,6-14**
29	cz	2 Kor 6,1-10	Obj 6,1-8
30	pt	Łk 22,49-53	Obj 6,9-17
31	sb	Mt 10,26-33	Obj 7,1-8

Październik 2026

„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. Trwajcie więc w niej i nie pozwólcie znowu nałożyć sobie jarzma niewoli.” (Ga 5,1)

Jezus Chrystus przyniósł nam wolność, która nie jest jedynie brakiem ograniczeń, ale głębokim stanem serca i ducha. Słowa apostoła Pawła stanowią fundament chrześcijańskiej egzystencji. Wskazują one, że odkupienie to radykalne przejście ze statusu niewolnika do statusu dziecka Bożego.

Paweł pisze te słowa do wspólnot w Galacji, które zmagały się z poważnym kryzysem. Po przyjęciu Ewangelii uległy one wpływom tzw. judaizantów. Byli to ludzie, którzy twierdzili, że do zbawienia nie wystarczy wiara w Chrystusa – trzeba także przyjąć całe prawo Mojżeszowe, w tym obrzezanie.

Dla Apostoła Narodów takie myślenie było krokiem wstecz. Oznaczało powrót do „jarzma niewoli”, czyli do systemu, w którym człowiek próbuje zbawić się sam poprzez skrupulatne wypełnianie przepisów. Słowa apostoła rodzą się z głębokiego niepokoju o tych, którzy po przyjęciu radosnej nowiny o zbawieniu zaczęli ulegać pokusie powrotu do dawnych, sztywnych struktur religijnych. Chcąc zabezpieczyć swoją relację z Bogiem poprzez skrupulatne wypełnianie przepisów prawa, nie zauważyli, że dobrowolnie rezygnują z darmowego daru łaski, który przyniósł Jezus.

To biblijne ostrzeżenie przypomina, że chrześcijaństwo nie jest systemem opartym na lęku i próbach zasłużenia na miłość Stwórcy, lecz przestrzenią radykalnego przejścia ze statusu niewolnika do godności ukochanego dziecka Bożego. Chrystus nie wyzwolił nas jedynie od grzechu i potępienia, ale otworzył zupełnie nową rzeczywistość życia w Duchu Świętym, gdzie motywacją do działania staje się miłość, a nie przymus. Największym dramatem wierzącego bywa sytuacja, w której z lęku przed odpowiedzialnością za wolność, decyduje się na ponowne nałożenie na siebie jarzma – czy to religijnego formalizmu, czy współczesnych niewoli: opinii innych, konsumpcjonizmu lub presji doskonałości.

Wezwani więc jesteśmy do duchowej czujności i aktywnego oporu wobec wszystkiego, co próbuje nam odebrać pokój wywalczony na krzyżu. Prawdziwe trwanie w wolności to codzienna, odważna decyzja, by ufać Chrystusowi bardziej niż własnym zasługom i pozwalać Jego łasce przemieniać serce od wewnątrz.

jak

A sestra?

Placená inzerce

Vojna 1981–1983 ve vzpomínkách teologa: řád mazácký (polsky: „fala“) překrýval řády oficiální. Knížku Františka Schilly ***A sestra?*** lze žádat (jako akvizici) v knihovně nebo pořídit na www.bookla.cz (ukázka tamtéž).

Od redakce

SCHILLA, František. A sestra? Momentky z vojny (1981–1983) v perspektivě širší, místy až metafyzické. Praha 2026.

Autor publikoval odborné články z oblasti biblické exegeze v periodikách Křesťanská revue a Evangelický týdeník – Kostnické jiskry (ET-KJ). Z oblasti kritiky překladu publikoval v periodikách Lidové noviny, Právní rádce, Právo a podnikání, Kulturní noviny, ET-KJ, Neviditelný pes (NP), Britské listy, Souvislosti a Tvar. Je také autorem nekrologů teologů, církevních historiků a duchovních i vzpomínek na ně v ET-KJ. Dále psal populární články, recenze a glosy – nejvíce v periodikách ET-KJ a NP, též v Lidových novinách. Má za sebou jeden samostatný knižní překlad (Lochman: Otčenáš) a podíl na dvou kolektivních knižních překladech (Dauses: Příručka hospodářského práva EU – 2 kapitoly; Frei Betto: Na straně chudých – vybrané oddíly).

Knihu *A sestra?* tvoří 17 črt vydaných v první verzi časopisecky. Podnět k jednotlivým črtám dalo někdy téma, které zrovna opanovalo média (třeba vzestup politické strany vedené někdejším zástupcem velitele stodského útvaru). Jindy to bylo setkání s bývalým kolegou nebo zhlédnutí filmu. Nápad proložit a pospojovat črty telegraficky stručnými reminiscencemi se zrodil nad knihou G. Pereca *Je me souviens*, která z takových reminiscencí sestává.

EVANGELICKÝ DEN
DZIEŃ EWANGELICKI

ČESKÝ TĚŠÍN / NEDĚLE 20. ZÁŘÍ / OD 10:00 DO 18:00
Evangelický kostel Na Nivách

POZVÁNÍ K RADOSTI

PROGRAM DNE:

10:00–11:45
Bohoslužba s kapelou LiftUp
Slovo: Jiří Chodura
– kostel

12:00–14:00
Oběd

12:00–15:00
Polední čas
– areál kostela

15:00–16:30
Odpoledne chval a svědectví *– kostel*

16.30–18.00
Společný čas, sdílení, gril
– areál kostela

Více informací na ed.sceav.cz

Přijďte slavit s námi!

Slezská církev evangelická a. v.
Těšínsko-havířovský seniorát

2026 rok pastorace a učednictví

SAM

Orlová, 13. - 16. 8. 2026

Foto: Fb SAM